

УДК 342.56

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204227>
I.V. ПЕТРЕНКО,

 заступник начальника Територіального управління
 Державної судової адміністрації України в Сумській області,
 кандидат юридичних наук, м. Суми, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНИХ ГАРАНТІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ

I.V. PETRENKO,

 Deputy Head, Territorial Department of the State
 Judicial Administration of Ukraine, Sumy region, Ph.D. in Law, Sumy, Ukraine

CHARACTERISTICS OF LEGAL GUARANTEES OF COURT ACTIVITY

Велике значення задля належного й ефективного виконання завдань покладених на суди України, реалізації ними своїх функцій і повноважень мають закріплені на рівні чинного національного законодавства гарантії їх діяльності. Наявність зазначених вище гарантій має визначальний вплив на багато аспектів, пов'язаних із функціонуванням судів: їх самостійність та неупередженість; оперативність прийняття відповідних рішень; об'єктивність; тощо. А тому встановлення сутності, особливостей і видів юридичних гарантій діяльності судів є необхідним та вкрай актуальним.

Дослідженню юридичних гарантій діяльності окремих органів влади присвячували увагу у своїх наукових працях такі вчені, як: Р.М. Аюпова, М.А. Бояринцева, А.М. Колодій, О.В. Константи, М.В. Косюта, В.В. Кривенко, Р.О. Куйбіда, І.Й. Магновський, І.Є. Марочкін, Б.Д. Мартиненко, О.Є. Міщенко, О.А. Михайлюк, А.О. Неугодніков, А.Ю. Осадчий, Ю.С. Педько, В.В. Рунова, М.І. Шатерніков, І.І. Яцкевич та інші. Однак, в сучасних наукових працях, після прийняття нового Закону України «Про судоустрій та статус судів» питання юридичних гарантій діяльності судів залишились поза увагою вчених. Саме тому метою статті є: розкрити сутність, значення, недоліки та Перед тим як визначити конкретні гарантії діяльності судів, необхідно встановити сутність даного поняття взагалі. Так, із семантичної точки зору слово «гарантія» тлумачать у наступних значеннях: порука в чомусь, забезпечення чого-небудь; передбачене законом чи певною угодою зобов'язання, за яким юридична або фізична особа відповідає перед відповідними особами в разі невиконання своїх зобов'язань; умови, що

забезпечують успіх чого-небудь [1, с.222]; порука; забезпечення; застава [2, с.208].

Якщо ж розглядати юридичні підходи до визначення сутності досліджуваного явища, то слід зазначити, що в загальному вигляді під гарантією вчені розуміють один із способів виконання зобов'язань [3, с.125]. При цьому, в юридичній енциклопедичній літературі визначають сутність окремо взятих видів гарантій: гарантії прав і свобод людини та громадянина – умови, засоби, способи, які забезпечують здійснення в повному обсязі та всебічну охорону прав і свобод особи; конституційні гарантії – вид правових гарантій, що виступають механізмом забезпечення дотримання, виконання, застосування та використання конституційних й інших норм права органами державної влади, органи місцевого самоврядування, їхніми посадовими та службовими особами, іншими фізичними й юридичними особами [4, с.542–543]; гарантії законності – зумовлена закономірностями суспільного розвитку система умов і засобів, що забезпечують процес реалізації законності й тим самим формують таку впорядкованість соціальних відносин, яка сприяє руху країни до стану демократії та формуванню правової держави [5, с.75].

Вбачається, що юридичні гарантії по відношенню до будь-якої діяльності виступають необхідними засобами (способами, заходами, умовами) її ефективного, належного здійснення. Зазначимо, що вищенаведений підхід до визначення сутності юридичних гарантій є доволі поширеним серед вчених [6, с.27; 7, с.26; 8, с.58]. Із аналізу позицій вчених слідує, що юридичні гарантії як умови та засоби, що необхідні для належного й ефективного функціонування відповідних

суспільних інституцій, по-перше, обумовлюються зовнішніми чинниками (економічними, соціальними, політичними, тощо), по-друге, знаходять своє безпосереднє відображення в положеннях і приписах нормативно-правових актів.

Отже, серед вчених існують різні підходи щодо сприйняття сутності юридичних гарантій, що є свідченням про складність і багатоаспектність даної правової категорії. Юридичні гарантії визначають як: правові норми; умови та засоби; систему умов або засобів (способів). При цьому, вищенаведені визначення не вступають у конфлікт, так як відображають сутність юридичних гарантій з їх різних сторін. У контексті вищенаведеного слід погодитися з позицією стосовно того, що важливо розуміти й бачити масив елементів юридичних гарантій як у горизонтальному зрізі системних відношень, так і у вертикальному зрізі структурно-ієрархічних відношень. Структура системи юридичних гарантій включає в себе, по-перше, юридичні акти, тобто закони, підзаконні й інші нормативні акти, які містять норми про права та свободи людини, по-друге, організаційно-правову діяльність суб'єктів права, по-третє, спеціальні гарантуючі методи впливу на суспільні відносини, тобто правотворчі, правореалізуючі та контрольно-наглядові процеси, спрямовані на забезпечення прав і свобод людини [9, с.97]. Тож, юридичні гарантії діяльності судів будуть представлені в якості правових засад їх функціонування, тобто сукупності нормативно-правових актів, відповідно до положень яких така діяльність здійснюється.

Таким чином, сукупність нормативно-правових актів, на рівні яких визначено правові засади функціонування судів, становить собою юридичні гарантії їх діяльності. Більш того, в зв'язку із тим, що досліджувані гарантії діяльності судів мають юридичний характер, інші їх види будуть походити й визначатися в положеннях відповідних нормативно-правових актів.

І.Й. Магновський зауважує, що до юридичних гарантій слід віднести й загальновідомі правові принципи [10, с.184]. У нашому випадку мова може йти про засади здійснення судочинства, що будуть мати пряме відношення й до юридичних гарантій діяльності судів. Відповідно до ч.3 ст.129 Конституції України, основними засадами судочинства є: 1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 2) забезпечення доведеності вини; 3) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 4) підтримання публічного обвинувачення в суді

прокурором; 5) забезпечення обвинуваченому права на захист; 6) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 7) розумні строки розгляду справи судом; 8) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення; 9) обов'язковість судового рішення. [11]. Зазначимо, що більшість із наведених вище конституційно закріплених засад здійснення судочинства можна з упевненістю розглядати як юридичні гарантії діяльності судів. Розглянемо більш детально деякі з наведених вище юридичних гарантій.

Однією із найважливіших гарантій діяльності судів є їх незалежність. Так, у сучасній українській мові слово «незалежність» використовують за значенням абстрактного іменника до слова «незалежний», тобто: який не залежить від когось, чого-небудь, не підкоряється комусь, чомусь; самостійний, рішучий у поведінці, діях, тощо; який виражає або свідчить про самостійність у поведінці, вчинках, тощо [1, с.760]. Як зауважує В.О. Гринюк, принцип суддівської незалежності розглядається як елемент принципу незалежності судової влади та визнається як загальна ознака (атрибут) суддів у демократичному суспільстві. Видається, як зауважує вчений, що суддя, якому надана правомочність вирішення правових питань, повинен бути спроможним робити це вільно від втручання з боку виконавчої та законодавчої влад, а також взагалі без будь-якого примусу або незаконних впливів [12, с.21]. Отже, незалежність судді суду, як і незалежність даного органу взагалі, виступає важливою гарантією його діяльності оскільки створює додаткові умови задля прийняття об'єктивних законних рішень, неупередженості даних органів державної влади в цілому.

Продовжуючи розгляд юридичних гарантій діяльності судів, зазначимо, що незалежність суддів знаходиться в тісному зв'язку із принципами незмінюваності суддів і несумісності суддівської посади, які забезпечують незалежність суддів [13, с.130]. Як цілком слушно зауважує І. Б. Факас, незмінюваність суддів є одним з основоположних принципів і важливою передумовою діяльності незалежного, неупередженого й об'єктивного суду [14, с.112]. Незмінюваність судді як гарантія діяльності судів, забезпечується, окрім іншого, встановленням вичерпного переліку підстав, відповідно до яких суддя може бути звільнений. Так, відповідно до ст.126 Конституції України, суддя обіймає посаду безстроково. Підставами для звільнення судді є:

1) неспроможність виконувати повноваження за станом здоров'я; 2) порушення суддею вимог щодо несумісності; 3) вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді; 4) подання заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням; 5) незгода на переведення до іншого суду у разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду; 6) порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна. Повноваження судді припиняються у разі: 1) досягнення суддею шістдесяти п'яти років; 2) припинення громадянства України або набуття суддею громадянства іншої держави; 3) набрання законної сили рішенням суду про визнання судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним; 4) смерті судді; 5) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо судді за вчинення ним злочину [11]. Встановлена в положеннях чинного національного законодавства вимога, відповідно до якої склад суду є незмінним, а також єдина процедура зміни цього складу (відвід або самовідвід судді) не дозволяють в незаконний спосіб, наприклад, скориставшись адміністративним ресурсом, вплинути на хід судового засідання та спричинити прийняття незаконних рішень у рамках судочинства. А тому незмінюваність складу суду можна з упевненістю розглядати як ще одну гарантію діяльності судів.

Наступною гарантією діяльності судів виступає недоторканність судді. Як зауважує С.С. Аскеров, недоторканність судді виступає важливим складовим чинником суддівського імунітету [15, с.127]. Конституційний Суд України в своєму рішенні «У справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу)» від 01.12.2004 року № 19-рп/2004 визначив, що недоторканність суддів являє собою один із елементів їхнього статусу. При цьому, вона не є особистим привілеєм, а має публічно-правове призначення – забезпечити здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом [16]. Додатково недоторканність судді, як гарантія діяльності органів судової влади, регламентована в ст.49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Згідно

із положеннями зазначеної вище правової норми, суддя є недоторканим. Суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна чи адміністративна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи, за винятком: 1) якщо Вищою радою правосуддя надано згоду на затримання судді у зв'язку з таким діянням; 2) затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо таке затримання є необхідним для попередження вчинення злочину, відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину. Суддя не може бути підданий приводу чи примусово доставлений до будь-якого органу чи установи, крім суду, за винятком випадків, зазначених вище. Судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором або його заступником. Суддя може бути тимчасово відсторонений від здійснення правосуддя на строк не більше двох місяців у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника в порядку, встановленому законом. Рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя ухвалюється Вищою радою правосуддя. Продовження строку тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється в тому ж порядку на строк не більше двох місяців. Клопотання про продовження строку такого відсторонення судді від здійснення правосуддя подається Генеральним прокурором або його заступником не пізніше десяти днів до закінчення строку, на який суддю було відсторонено. Вимоги до клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності встановлюються процесуальним законом. У разі ухвалення органом, що розглядає справи про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів, рішення про застосування до судді дисциплінарного стягнення у вигляді подання про звільнення судді з посади такий суддя автоматично тимчасово відстороняється від здійснення правосуддя до ухвалення рішення про його звільнення з посади Вищою радою правосуддя. Проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, що можуть проводитися лише з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням

Генерального прокурора або його заступника, керівника регіональної прокуратури або його заступника. Кримінальне провадження щодо обвинувачення судді у вчиненні кримінального правопорушення, а також прийняття рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, застосування запобіжних заходів не може здійснюватися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді. У разі, якщо згідно із загальними правилами визначення юрисдикції кримінальне провадження стосовно судді має здійснюватися або рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій або застосування запобіжних заходів має ухвалюватися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, кримінальне провадження або ухвалення рішення про проведення оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій здійснюється судом, найбільш територіально наближеним до суду, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, іншої адміністративно-територіальної одиниці (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя) [17]. Отже, недоторканність судді виступає однією з найважливіших гарантій діяльності судів, оскільки унеможливорює незаконний вплив на основну посадову особу даного органу – суддю.

Окремою гарантією діяльності судів, що має дуже тісний взаємозв'язок із вищенаведеною, виступає державний захист працівників суду. Так, як встановлено в ст.126 Конституції України, держава забезпечує особисту безпеку суддів та їхніх сімей [11]. При цьому, з аналізу ст.140 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» слідує, що судді, члени їхніх сімей та їхнє майно перебувають під особливим захистом держави. Служба судової охорони, органи правопорядку зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки судді, членів

його сім'ї, збереження їхнього майна, якщо від судді надійде відповідна заява. Вчинені у зв'язку зі службовою діяльністю судді посягання на його життя і здоров'я, знищення чи пошкодження його майна, погроза вбивством, насильством чи пошкодженням майна судді, образа чи наклеп на нього, а також посягання на життя і здоров'я членів його сім'ї (батьків, дружини, чоловіка, дітей), погроза їм вбивством, пошкодженням майна мають наслідком відповідальність, установлену законом. Суддя має право на забезпечення засобами захисту, які йому надаються Службою судової охорони, утвореною відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [17]. Значення державного захисту як гарантії діяльності судів полягає в тому, що до працівників даних органів і членів їх сімей з визначених на нормативно-правовому рівні підстав можуть бути застосовані передбачені законодавством України заходи, направлені на охорону й захист їхнього життя, здоров'я та майна.

Таким чином, аналіз вищенаведених позицій надав змогу дійти наступних висновків. Під гарантіями діяльності судів слід розуміти визначену в положеннях нормативно-правових актів, що встановлюють правові засади функціонування даних органів державної влади, систему заходів та умов, направлених на неприпустимість незаконного втручання в їхню діяльність і в діяльність їхніх посадових осіб – суддів. Серед основних гарантій діяльності судів слід назвати наступні: законність; рівність; незалежність; неупередженість; незмінюваність суддів; незмінюваність складу суду; позапартійність; недоторканність; функціонування автоматизованої системи документообігу суду; державний захист. Зазначимо, що вищенаведені юридичні гарантії діяльності судів не є вичерпними й можуть бути доповнені внаслідок проведення інших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
2. Даль В. И. Толковый словарь русского языка: иллюстрированное издание. М. : Эксмо, 2011. 896 с. (Российская императорская библиотека).
3. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. К. : Юрид. думка, 2007. 992 с.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : Укр. енцикл., 1998. Т. 1: А-Г. 2011. 656 с.
5. Сучасна правова енциклопедія / [О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, В. С. Ковальський та ін.]; за заг. ред. О. В. Зайчука ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. 408 с.
6. Малихіна Я. А. Юридичні гарантії реалізації права на працю особами віком до 18 років: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Х., 2009. 176 с.

7. Мартиненко Б. Д. Гарантії суб'єктів провадження у справах про адміністративні проступки: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2007. 195 с.
8. Бояринцева М. А. Адміністративно-правовий статус громадянина України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2005. 213 с.
9. Яцкевич І. І. Класифікація юридичних гарантій реалізації особою права на працю. *Наукові записки. Юридичні науки*. 2014. № 155. С. 97–100.
10. Магновський І. Й. Гарантії прав і свобод людини та громадянина в праві України (теоретико-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. К., 2003. 221 с.
11. Конституція України : від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Гринюк В. О. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону в кримінальному процесі України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К., 2004. 227 с.
13. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : Укр. енцикл., 1998. Т. 4: Н–П. 720 с.
14. Факас І. Б. Конституційно-правові принципи організації та діяльності судів загальної юрисдикції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. К., 2009. 203 с.
15. Аскеров С. С. Принцип незалежності і недоторканності суддів у кримінальному процесі України та Азербайджану (порівняльно-правове дослідження) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К., 2008. 199 с.
16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) № 19-рп/04. *Вісник Конституційного Суду України*. 2004. № 6. С. 16.
17. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402–VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

REFERENCES

1. Busel, V. T. (Red.). (2009). *Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language.]. Kyiv; Irpin': VTF «Perun» (in Ukr.).
2. Dal', V. I. (2011). *Tolkovyy slovar' russkogo yazyka: illyustrirovannoye izdaniye* [Explanatory dictionary of the Russian language: illustrated edition]. Moskva: Eksmo (Rossiyskaya imperatorskaya biblioteka) (in Ukr.).
3. Shemshuchenko, YU. S. (Red.). (2007). *Velykyy entsyklopedychnyy yurydychnyy slovnyk* [Great encyclopedic legal dictionary]. Kyiv: Yuryd. dumka (in Ukr.).
4. Shemshuchenko, YU. S. (Red.). (1998). *Yurydychna entsyklopediya* [Law Encyclopedia]. v 6 t. Kyiv: Ukr. entsykl., 1998. Т. 1: А-Н. 2011 (in Ukr.).
5. Zaychuk, O. V., Kopylenko, O. L., & Koval's'kyy, V. S. etc.; Zaychuk, O. V. (Red.). (2013). *Suchasna pravova entsyklopediya* [Modern legal encyclopedia]. Kyiv: Yurinkom Inter (in Ukr.).
6. Malykhina, YA. A. (2009). *Yurydychni harantiyi realizatsiyi prava na pratsyu osobamy vikom do 18 rokiv* [Legal guarantees of realization of the right to work by persons under the age of 18]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.05). Kharkiv (in Ukr.).
7. Martynenko, B. D. (2007). *Harantiyi sub'yektiv provadzhennya u spravakh pro administratyvni prostupky* [Guarantees of subjects of proceedings in cases of administrative misconduct]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.07). L'viv (in Ukr.).
8. Boyaryntseva, M. A. (2005). *Administratyvno-pravovyy status hromadyanyna Ukrayiny* [Administrative and legal status of a citizen of Ukraine]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.07). Kyiv (in Ukr.).
9. Yatskevych, I. I. (2014). *Klasyfikatsiya yurydychnykh harantiy realizatsiyi osoboyu prava na pratsyu* [Classification of legal guarantees for the person's right to work]. *Naukovi zapysky. Yurydychni nauky*, (155). 97–100 (in Ukr.).
10. Mahnov's'kyy, I. Y. (2003). *Harantiyi prav i svobod lyudyny ta hromadyanyna v pravi Ukrayiny (teoretyko-pravovyy aspekt)* [Guarantees of rights and freedoms of man and citizen in the law of Ukraine (theoretical and legal aspect)]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.01). Kyiv (in Ukr.).
11. Konstytutsiya Ukrayiny [The Constitution of Ukraine]. *Zakon Ukrayiny* (28.06.1996). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (30). 141 (in Ukr.).
12. Hrynyuk, V. O. (2004). *Pryntsyp nezalezhnosti suddiv i pidkorennya yikh til'ky zakonu v kryminal'nomu protsesi Ukrayiny* [The principle of the independence of judges and their submission to the law only in the criminal process of Ukraine]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.09). Kyiv (in Ukr.).
13. Shemshuchenko, YU. S. (Red.). (1998). *Yurydychna entsyklopediya* [Law Encyclopedia]. v 6 t. Kyiv: Ukr. entsykl., 1998. Т. 4: N–P (in Ukr.).

14. Fakas, I. B. (2009). *Konstytutsiyno-pravovi pryntsyipy orhanizatsiyi ta diyal'nosti sudiv zahal'noyi yurysdyktsiyi v Ukrayini* [Constitutional and legal principles of organization and activity of courts of general jurisdiction in Ukraine]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.02). Kyiv (in Ukr.).
15. Askerov, S. S. (2008). *Pryntsyyp nezalezhnosti i nedotorkannosti suddiv u kryminal'nomu protsesi Ukrayiny ta Azerbaydzhanu (porivnyal'no-pravove doslidzhennya)* [Principle of Independence and Immunity of Judges in the Criminal Procedure of Ukraine and Azerbaijan (comparative legal study)]. Kandydats'ka dysertatsiya (12.00.09). Kyiv (in Ukr.).
16. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi za konstytutsiynym podannyam Verkhovnoho Sudu Ukrayiny pro ofitsiine tlumachennya polozhen' chastyn pershoi, druhoyi statti 126 Konstytutsiyi Ukrayiny ta chastyny druhoyi statti 13 Zakonu Ukrayiny «Pro status suddiv» (sprava pro nezalezhnist' suddiv yak skladovu yikhnoho statusu) (No 19-rp/04) [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional petition of the Supreme Court of Ukraine on the official interpretation of the provisions of the first and second paragraphs of Article 126 of the Constitution of Ukraine and part two of Article 13 of the Law of Ukraine «On the Status of Judges» (case on the independence of judges as part of their status) No. 19 -pn / 04]. *Visnyk Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny*, 2004. (6). 16 (in Ukr.).
17. Pro sudoustriy i status suddiv [On the Judicial System and Status of Judges]. *Zakon Ukrayiny* (02.06.2016 No 1402–7). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (31). 545 (in Ukr.).

Надійшла 20.11.2017

Петренко І. В. Характеристика юридичних гарантій діяльності судів. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 305–310. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_48.pdf

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204227>

На підставі аналізу поглядів учених щодо визначення понять «гарантії» та «юридичні гарантії» запропоновано визначення поняття «юридичні гарантії діяльності судів». Окреслено основні юридичні гарантії діяльності судів. Розкрито сутність, значення, недоліки таких юридичних гарантій діяльності судів як: незалежність; незмінюваність суддів; недоторканність; державний захист.

Ключові слова: гарантії, юридичні гарантії, суди, діяльність, незалежність, незмінюваність суддів, недоторканність, державний захист

Петренко І.В. Характеристика юридических гарантий деятельности судов

На основании анализа взглядов ученых относительно определения понятий «гарантии» и «юридические гарантии» предложено определение понятия «юридические гарантии деятельности судов». Определены основные юридические гарантии деятельности судов. Раскрыта сущность, значение, недостатки таких юридических гарантий деятельности судов как: независимость; несменяемость судей; неприкосновенность; государственная защита.

Ключевые слова: гарантии, юридические гарантии, суды, деятельность, независимость, несменяемость судей, неприкосновенность, государственную защиту

Petrenko I.V. Characteristics of Legal Guarantees of Court Activity

In the article the definition of «legal guarantees of the court activity» is proposed, on the basis of the analysis of the views of scientists on the definition of the concepts of « guarantees» and «legal guarantees».

It is shown that legal guarantees are defined as: legal norms; conditions and means; system of conditions or means (methods). At the same time, the above definitions do not enter into a conflict, since they reflect the essence of legal guarantees from their various parties. It has been determined that under the guarantees of the activity of courts it is necessary to understand the statutory legal acts, which establish the legal basis for the functioning of these state bodies, the system of measures and conditions aimed at preventing unlawful interference in their activities and the activities of their officials, judges. Among the main guarantees of the activities of the courts should be the following: legality; equality; independence; impartiality; immutability of judges; immutability of the court; non-partisanship; inviolability; functioning of the automated system of document circulation of the court; state protection.

For example, the independence of judges is closely linked to the principles of immutability of judges and the incompatibility of judicial positions that ensure the independence of judges; the immunity of the judge is an important component of the judiciary's immunity. It should be noted that the above legal guarantees of court activity are not exhaustive and may be supplemented as a result of other scientific studies.

Key words: guarantees, legal guarantees, courts, activity, independence, immutability of judges, inviolability, state protection